

vil henvise dem til Malthus's National-økonomi; de vil ikke spare de Penge. Nej, Angrebet paa den sociale Lovgivning er i Virkeligheden et Angreb paa den Form, hvorunder de Midler nu ydes, ikke paa selve Realiteten. De Midler maatte bruges paa en anden Maade og skaffes paa anden Maade. Hvad er det, de Herrer tilsigter, eller hvad vil de opnaa, hvis de naaede dette, hvad der nu heldigvis foreløbig er sat en Bom for ved det Stemningsving, det ærede Medlem Hr. N. Neergaard talte om? Han mente, at Stemningsomsvinget var ikke stort nok til, at det socialdemokratiske Ministerium skulde indlade sig paa lidt efter lidt at omdanne det gamle Samfund til et nyt og bedre. Ja, Stemningsomsvinget den 11. April og den 16. September er nu alligevel af den Art, at der foreløbig i hvert Fald er sat Bom for alle reaktionære Forsøg, og alene dette er et ikke saa ringe Resultat. Men skulde de atter faa Lejlighed til at fremkomme med disse Tanker, saaledes at de kunde virkeliggøres, hvad vilde de saa naa? De vilde kun naa, at Pengene alligevel blev brugt, i hvert Fald de allerfleste af dem, men Fængslerne vilde overfyldes, og der maatte bygges nye, og Fattiggaarde vilde rejse sig igen i dette Land, hvorfra de nu heldigvis væsentlig er forsvundet. Pauperismen vilde brede sig, og vi vilde atter faa det Proletariat, vi havde, inden Socialdemokratiet tog fat. De Herrer skulde ikke fordømme den socialpolitiske Lovgivning. Om end dens Idé, dens Formaal kan udtrykkes paa mange Maader, den er en Haandsrækning til de svage i Samfundet, den er et Forsøg paa at hjælpe, at bøde paa og læge de værste Saar, som den kapitalistiske Udvikling slaar, men den er ogsaa — jeg skal om et Øjeblik komme til den rigtige Definition, den udtømmende Definition — for det bestaaende Samfund med al dets Uret og Uretfærdighed en Assurancepræmie, og det har den været gennem Krigsaarene og gennem Revolutionsaarene. Og de Herrer havde vel ikke ønsket, at de var blevet udsat for lignende Begivenheder, som har fundet Sted i visse andre Lande.

Til det ærede Medlem Hr. N. Neergaard skal jeg i denne Sammenhæng sige, at hvis man vil sige stop paa et vilkaarligt Punkt — hvad man historisk set slet ikke kan gøre, og det undrer mig, at en Historiker som det ærede Medlem kan udtale sig saaledes. Loven for Folkelivet er jo, som Grundtvig har sagt, uophørlig Forandring —, hvis man, hvad heldigvis ikke det ærede Medlem Hr. N.

Neergaard, men andre af hans Partifæller vil, vilde skrue Tiden tilbage og dæmme op, hvad vilde da Følgen blive? Følgen vilde blive, at den længe tilbageholdte Evolution bliver til — Revolution! Vi Socialdemokrater ønsker det ikke, vi peger blot paa, hvordan det kan gaa. Vi er og har alle Dage her i Danmark været Evolutionister og ikke revolutionære, men derfor vil vi alligevel et nyt og bedre Samfundssystem. Det ærede Medlem Hr. N. Neergaard talte en Gang, husker jeg, spøgende og meget morsomt om, at det gik egentlig saa godt paa den gamle Manér. Det ærede Medlem fortalte en Anekdote — man har tidt kaldt ham for lidt tør og træet, men jeg skal indrømme det ærede Medlem, at efter Ministerskiftet er en Del af Tørheden og Træetheden forsvundet — om, at en Husmandskone, tror jeg, det var, kom hjem fra Amerika og talte noget om, at nu var man ogsaa begyndt at lave Børn paa Maskine derovre; men saa mente baade Konen og Manden, at det gik saa godt paa den gamle Manér. Det er ikke mig, der staar og fortæller denne Anekdote, jeg refererer blot, hvad det ærede Medlem fortalte. Det anvendte det ærede Medlem paa Samfundstilstændene og Socialismen, disse nye Ideer, der vil afløse den gamle og gode Liberalisme: det gik egentlig saa godt paa den gamle Manér! Jeg henviser dog dér til Verdenskrigen, til Revolutionerne, til det nuværende økonomiske Uføre i dette Land for at spørge, om man egentlig vil mene, det er gaaet saa godt. Jeg synes egentlig, det næsten er gaaet saa daarligt, som det kunde gaa, og jeg synes, vi har den Pligt alle sammen at samle os om at faa Udviklingen ind i nye Baner.

Den socialpolitiske Lovgivning er efter min Mening først og fremmest Samfundets Forsøg paa at opretholde Underklassens, de ubemidlede, og i første Linie naturligvis Lønarbejdernes fysiske, moralske og intellektuelle Sundhed, som den rene Kapitalisme, den tøjlesløse Liberalisme altid har haft Tendens til at undergrave. Jeg henviser atter til den første Trediedel af forrige Aarhundrede i England, til Fabrikberetningerne, dem kender det ærede Medlem lige saa godt eller bedre end jeg. Der maatte en socialpolitisk Lovgivning til. Karl Marx har om den engelske 10 Timers Bill i 1847 sagt, at den betød den engelske Arbejderklassens og dermed det engelske Folks Genfødelse. Saa megen Vægt lagde den revolutionære Karl Marx paa en lille Lov om 10 Timers Arbejds-